

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту постанови Верховної Ради України «Про невідкладні заходи в
сфері енергоефективності, спрямовані на зниження витрат
домогосподарств на енергоносії»

1. Обґрунтування необхідності прийняття Постанови

Підвищення тарифів на розподіл та цін на енергоресурси, зокрема, сезонне зростання цін на газ, скасування пільг на перші 100 кВт-год і для електроопалення спричинили акції протесту по всій країні, підвищили рівень соціального напруження в суспільстві. Карантинні обмеження, викликані глобальною пандемією COVID-19, призвели до уповільнення економічної активності, збільшення безробіття та зниження доходів домогосподарств. В цій ситуації, вкрай необхідним є запровадження невідкладних, системних заходів, які дозволять знизити витрати домогосподарств на енергоносії та житлово-комунальні послуги. Одним з найбільш дієвих напрямків є підвищення енергоефективності.

На рівень витрат домогосподарств на оплату енергоносіїв та житлово-комунальних послуг впливають два основні чинники – тарифи/ціни та обсяг споживання послуг. В той час як споживачі мають обмежені можливості впливати на тарифи постачальників послуг, вони мають прямий вплив на обсяг споживання цих послуг. Шляхом впровадження заходів з енергоефективності, домогосподарства можуть знизити власні витрати, підвищити якість життя, збільшити вартість своїх осель та сприяти зниженню викидів забруднюючих речовин та парникових газів. На національному рівні, впровадження енергоефективних заходів, дозволить знизити імпорт енергоносіїв, в першу чергу природного газу, що підсилить енергетичну безпеку України.

Першочерговими заходами підвищення енергоефективності в будівлях, зокрема, багатоквартирних, є встановлення індивідуальних лічильників обліку споживання природного газу та будинкових лічильників теплової енергії, а також встановлення індивідуальних теплових пунктів. Це дозволить домогосподарствам мати прямий контроль та вплив на рівень власного споживання газу та тепла. Станом на початок 2019 року, не дивлячись на вимоги Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», близько 1,4 млн абонентів, які використовують природний газ для приготування їжі, досі залишаються без його обліку¹.

---

¹ <https://www.nerc.gov.ua/?id=16103>

В цілому, за оцінками Мінрегіону², загальний потенціал скорочення споживання природного газу в Україні за рахунок енергоефективності складає близько 9 млрд. м³. Реалізація цього потенціалу, у поєднанні зі збільшенням власного видобутку природного газу, у середньо- та довгостроковій перспективі дозволить повністю відмовитись від імпорту газу, та, навіть, розпочати експорт. Оцінка інвестиційних потреб, а також розрахункове скорочення споживання природного газу представлено нижче:

Сфера	Потреба в інвестиціях	Потенціал скорочення споживання газу	Зменшення споживання газу на 1 млрд інвестицій
Утеплення багатоквартирних будинків	\$ 17 млрд	2,3 млрд м ³	135 млн м ³
Утеплення індивідуальних будинків	\$ 28 млрд	4,7 млрд м ³	168 млн м ³
Заміна індивідуальних котлів на більш ефективні	\$ 4 млрд	1,7 млрд м ³	425 млн м ³
Утеплення громадських будівель	\$ 2 млрд	0,3 млрд м ³	150 млн м ³
Всього	\$ 51 млрд	9,0 млрд м ³	

За розрахунками, найбільший потенціал скорочення споживання природного газу на \$1 млрд інвестицій має заміна індивідуальних котлів на більш ефективні (425 млн м³).

В той же час, наразі побутові споживачі, що мешкають в індивідуальних будинках, мають дуже обмежені можливості впроваджувати заходи з енергоефективності. Головна причина цього – відсутність стабільної та всеохоплюючої державної підтримки, спрямованої на надання часткової компенсації вартості енергозберігаючих товарів, технологій та робіт.

На сьогодні, єдина державна програма підтримки побутових споживачів, що мешкають в індивідуальних будинках, це Державна цільова економічна

² <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/03/Mehanizmi-finansuvannya-zahodiv-energoefektivnosti-v-Ukrai--ni-1.pdf>

програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 або т.зв. «теплі кредити» (далі – Програма). Протягом 2014-2020 рр. Програмою скористались 857 тис. родин. Було видано 336 807 кредитів, загальною сумою майже 9 млрд. грн³. Завдяки швидкості та простоті впровадження, Програма швидко стало популярною серед населення.

Проте, в державному бюджеті на 2021 рік, видатки на реалізацію Державної цільової економічної програми енергоефективності передбачені всього в обсязі 150 млн. грн, що не тільки значно менше ніж попит на «теплі кредити», але й більш ніж вдвічі менше ніж обсяг фінансування в попередні роки. Більше того, Програмою взагалі не передбачено фінансування на заходи заміни застарілих котлів на вискоєфективні газові котли, що є розповсюдженою практикою в розвинутих країнах світу.

Таким чином, на сьогодні домогосподарства, які мешкають у індивідуальних будинках і які найбільш вразливі до змін тарифів на розподіл та цін на постачання природного газу та електричної енергії, не мають дієвих інструментів по впровадженню найбільш ефективних заходів з підвищення енергоефективності.

2. Цілі і завдання акту

Основною метою прийняття постанови є пом'якшення наслідків зростання цін на енергоносії та пов'язаних тарифів на їх розподіл для домогосподарств шляхом сприяння реалізації заходів з енергоефективності у побутовому секторі.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту

Проектом Постанови Верховної Ради України передбачено:

- 1) Збільшення видатків на реалізацію Державної цільової економічної програми енергоефективності до щонайменше 2 млрд грн.
- 2) Внесення змін до Державної цільової економічної програми енергоефективності та до інших актів Кабінету Міністрів України у частині:
  - 1.1.1. збільшення обсягів фінансування в розмірі щонайменше 1 млрд грн для стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредитів та відповідного перегляду очікуваних результатів;

---

³ <http://kompek.rada.gov.ua/uploads/documents/30615.pdf>

- 1.1.2. надання фінансування в розмірі щонайменше 800 млн грн для стимулювання населення до заміни газових котлів на нові високоефективні газові котли шляхом відшкодування частини суми кредитів та встановлення відповідних очікуваних результатів;
  - 1.1.3. надання фінансування в розмірі щонайменше 200 млн грн для стимулювання населення до заміни газових котлів на нові конденсаційні газові котли шляхом відшкодування частини суми кредитів та встановлення відповідних очікуваних результатів.
- 3) Запровадження посади віце-Прем'єра з питань низьковуглецевого розвитку та енергоефективності для координації повноважень у сфері формування та впровадження політик у цих сферах.
  - 4) Передання повноважень Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження (Держенергоефективності) у сфері відновлюваних джерел енергії до Міністерства енергетики України та зосередження роботи Держенергоефективності на питаннях, пов'язаних з енергоефективністю.
  - 5) Невідкладне проведення конкурсу та призначення Голови Держенергоефективності.
  - 6) Розроблення програми усунення бар'єрів та стимулювання впровадження повного комерційного обліку теплової енергії в багатоквартирних будинках.
  - 7) Забезпечення проведення інформаційно-роз'яснювальної кампанії для населення з метою його залучення до реалізації заходів енергоефективності та інформування щодо права на зміну постачальника природного газу
  - 8) Забезпечення спільно з Антимонопольним комітетом України проведення перевірок операторів газорозподільних систем, операторів систем розподілу електроенергії та постачальників природного газу і електроенергії відповідно щодо виконання ними Закону України "Про ринок природного газу" в частині відокремлення їх діяльності один від одного.
  - 9) Рекомендація органам місцевого самоврядування та обласним державним адміністраціям збільшити обсяг фінансування Програм енергоефективності, які фінансуються із місцевих бюджетів.

Окрім того, з метою припинення тиску та протидії споживачам, які вирішили змінити постачальника газу, та з метою обмеження незаконних нарахунків, проектом постанови, Кабінету Міністрів України та Антимонопольному комітету України доручається переглянути вимоги щодо діяльності операторів газорозподільних мереж і операторів систем розподілу електроенергії та посилити відповідальність за порушення і зловживання, включно із позбавленням ліцензії. Проектом постанови також передбачається проведення

перевірок операторів газорозподільних систем, операторів систем розподілу електроенергії та постачальників природного газу і електроенергії щодо виконання ними Закону України «Про ринок природного газу» в частині відокремлення їх діяльності один від одного.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Правове регулювання у даній сфері забезпечується Конституцією України, Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Законом України «Про природні монополії», Законом України «Про ринок природного газу», Законом України «Про ринок електричної енергії», Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», постановами Кабінету Міністрів України, постановами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття постанови не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття акту

Прийняття проекту Постанови забезпечить надання домогосподарствам доступ до дієвих інструментів зниження витрат на енергоносії, шляхом впровадження заходів з енергоефективності, зменшить фінансове навантаження на побутових споживачів, спростить перехід до постачальників, які пропонують на ринку кращі умови та нижчі ціни, завершити фактичний анбандлінг операторів розподільчих мереж та постачальників газу, що підвищить соціальний захист громадян.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Совсун Інна Романівна (3094507969)
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002925150042C18200
Дійсний до: 20.03.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 223д9/1-2021/15628 від 21.01.2021

336155